

O'ZBEKISTONDA SOLIQ SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISHNING USTIVOR YO'NALISHLARI

Tojiboyeva Odinaxon Bahromjon qizi

O'zbekiston Respublikasi Bank-Moliya akademiyasi tinglovchisi.

odinaxontojiboyeva95@mail.ru

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14556782>

O'zbekiston iqtisodiyotining barqaror rivojlanishi va jamiyatda ijtimoiy adolatni ta'minlash uchun soliq siyosatini takomillashtirish juda muhim ahamiyatga ega. Soliq tizimi davlatning moliyaviy resurslarini shakllantiradi va ijtimoiy-iktisodiy rivojlanishning asosi sifatida xizmat qiladi. Shunday qilib, O'zbekistonda soliq siyosatini takomillashtirishning ustivor yo'nalishlarini belgilash quyidagi asosiy sohalarda amalga oshirilishi lozim:

1. Soliq tizimini soddalashtirish

O'zbekiston soliq tizimida mavjud murakkabliklar va ortiqcha byurokratik to'siqlar biznes faoliyatiga to'sqinlik qilmoqda. Shu sababli, soliq siyosatini takomillashtirishda soliq tizimini soddalashtirish eng muhim ustivor yo'nalishlardan biridir. Bu jarayon quyidagilarni o'z ichiga olishi kerak:

- **Soliq stavkalarini optimallashtirish:** Soliq stavkalarining bir qismini kamaytirish va turli soliq turlari sonini kamaytirish biznesning rivojlanishiga yordam beradi.
- **Soliqlarni to'lash jarayonini avtomatlashtirish:** Yangi texnologiyalar yordamida soliq to'lovlari tizimini yanada samarali va shaffof qilish mumkin. Elektron soliq to'lovlari va raqamli xizmatlarni kengaytirish soliq to'lovchilarning vaqtini va resurslarini tejaydi.

2. Soliq yig'imlarini oshirish va soliq taqsimotini yaxshilash

Soliq tizimi davlatning ijtimoiy va iqtisodiy siyosatlarini amalga oshirish uchun zarur bo'lgan moliyaviy resurslarni shakllantiradi. Soliq yig'imlarini oshirish uchun quyidagilarni amalga oshirish zarur:

- **Ko'chma va turar-joy soliq bazalarini kengaytirish:** Qishloq joylaridagi soliq bazalarini rivojlantirish, soliq to'lovchilarni ko'paytirish va soliq tizimidan o'rinli foydalanuvchilarni rag'batlantirish zarur.
- **Qorazm, Surxondaryo va boshqa rivojlanmagan hududlar uchun soliq imtiyozlarini joriy etish:** Soliq taqsimotini regionlarga nisbatan adolatli qilish, muayyan hududlarda iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish.

3. Korrupsiyaga qarshi kurashish va soliq to'lovlarining shaffofligini oshirish

Soliq siyosatining samarali ishlashi uchun korrupsiyaga qarshi kurashish muhimdir. Soliq tizimidagi korrupsiya va nohaqliklarni kamaytirish, soliq to'lovchilarining o'z huquqlarini bilishi va himoya qilinishi zarur. Buni amalga oshirish uchun:

- **Soliq organlarining mustaqilligini ta'minlash:** Soliq inspektorlarining biznesga ta'sirini kamaytirish va soliq tekshiruvlari jarayonini shaffof qilish.
- **Elektron soliq xizmatlarini kengaytirish:** Soliq to'lovchilarning o'z hisob-kitoblarini raqamli tizimlar orqali amalga oshirish imkoniyatlarini kengaytirish.

4. Soliqni takroran hisoblash va optimallashtirish

Soliq to'lovchilari va davlat o'rtasidagi munosabatlar samarali bo'lishi uchun soliq hisoblash tizimini takomillashtirish zarur. Bu, ayniqsa, kichik va o'rta biznesning rivojlanishini qo'llab-quvvatlashda muhimdir:

- **Soliq imtiyozlarini aniqlash va samarali qo'llash:** Soliq imtiyozlari faqatgina ishlab chiqarishni rag'batlantirish uchun emas, balki ijtimoiy tizimni yaxshilash uchun ham kerak.
- **Innovatsiyalarni rag'batlantirish:** Soliq siyosatida ilmiy-texnikaviy yangiliklarni qo'llash va raqamli texnologiyalarga asoslangan innovatsiyalarni rag'batlantirish.

5. Soliq siyosatini ijtimoiy jihatdan adolatli qilish

Soliq tizimi adolatli bo'lishi uchun barcha qatlamlar uchun teng imkoniyatlarni yaratishi zarur. Ijtimoiy jihatdan adolatli soliq siyosatini yaratish quyidagilarni anglatadi:

- **Progressiv soliq tizimini joriy etish:** Daromad darajasi yuqori bo'lgan shaxslar va kompaniyalar uchun progressiv soliq tizimini tatbiq etish. Bu davlat byudjeti uchun yanada ko'proq mablag' to'plashga yordam beradi.
- **Ijtimoiy himoya dasturlarini kuchaytirish:** Kam ta'minlangan oilalar va ijtimoiy ehtiyojmand qatlamlarga yo'naltirilgan soliq imtiyozlarini joriy etish.

Xulosa

O'zbekistonda soliq siyosatini takomillashtirish jarayoni mamlakatning iqtisodiy va ijtimoiy taraqqiyotiga katta hissa qo'shadi. Soliq tizimining soddalashtirilishi, shaffofligining oshirilishi, korrupsiyaga qarshi kurashish, va adolatli taqsimotning ta'minlanishi davlat iqtisodiyotining barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi. Bu yo'nalishlar nafaqat biznesni rivojlantirishga, balki jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashga ham yordam beradi.